Hatodik évfolyam. 198-ik szám. Kolozsvártt, 1876. csütörtök, augustus 31.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj.

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapesten Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitatér 5. sz.

Nyiltéri czikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS
a
„KELET"
politikai és közgazdasági napilap
hatodik évfolyama negyedik évnegyedére.

A „Kelet" előfizetési ára:

Egész évre . . . 16 frt
Félévre . . . . 8 frt
Negyedévre . . . 4 „
Egy hóra . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legczélszerübben postai utalványnyal alólirt könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánynyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,
a „Kelet" kiadója.

Kolozsvár, 1876. aug. 30.

△. Háromszék-megye ma nagy napot ül, kettős ünnepet tart, a multnak és a jövőnek.

A kegyelet, a hála koszorúit rakja le az emlékezet oltárának zsámolyára, méltó tisztelettel adózván egy már elköltözöttnek, — és központi városában történik az alapkő letétel, a jövő egy alkotásához, mely magának egy népfajnak teljesebb kifejlődését lesz előmozditandó.

Háromszék megye ma rendezi Deák Ferencz ünnepélyét s a Székely-egylet ma tartja első évi közgyülését, Sepsi-Szent-György városában.

Az elsőről mit szóljunk?

Egy nemzet sirt Deák Ferencz ravatala fölött s egy nemzet ülte meg diadalünnepét ama nagy szellem halhatatlanságának. Törvényhozás, törvényhatóságok, tanintézetek, egyesületek — mindnyájan szenteltek egy napot Deák Ferencz nevének s a tulajdonképeni székely föld középpontja sem maradhatott társai mögött. Az idő, a mennyivel az ünnepély hátrább esett, bizonnyal nem gyöngithette meg az érzelem erejét, melylyel minden igaz magyar kegyelettel s örök hálával gondol a haló poraiban is áldott Nagyra.

De nekünk ugy tetszik, hogy a midőn a Deák-ünnepélyre nyomban a Székely-egylet ünnepélyes közgyülése következik, még valódiabb, még mélyebb a hódolat, melylyel ott ama nagy névnek adóznak, mert egy egész népfaj jövőjére messze kiható kezdeménynyel áll az egy egyén megünneplése kapcsolatban.

Mert a Székely-egylet, valóban, épen ugy válhatik e népfaj jövőjének biztositékává, mint — — a hamar kilobbanó szalmatűz elröppenő perjéjévé.

Ezt nem akarjuk hinni; azt forrón és szivünkből óhajtjuk, reméljük.

Egy életerős, megvesztegetetlen; munkás és munkagyőző: még sokszorosan őseredeti szokásaiban megmaradott, nyilt eszü, tanulékony, mivelődésre képes faj, mely folytonos szaporodtában újabb és újabb rajokat tud magából kibocsátani s igy, kellő irányba tereltetve, megujitójává válhatik a néptelenebb megyei magyar vidékeknek.

Nem egy kiveszésnek indult, degenerált faj mesterséges támogatásáról van itt szó.

Még az egyesnek is rövid napokat tud a tudomány kimért napjaihoz toldani — annyival kevésbbé lehet a tudomány minden mesterségével is életet lehelni egy halálra vált nemzet-testbe.

De van szó egy olyan fajról, a mely rendkivül gazdag nyers-anyaggal rendelkezve, csak épen a felszabaditó kézre szorul, hogy hagyományos, természeti nyügeiből kibontakozva, tért nyerhessen a szabad fejlődésre, a benne rejlő természeti erő teljes munkába inditására.

Az, hogy egy aránylag oly szűk térre szorult szapora nép, azon a szűk téren élelmet, sőt helyet is alig találva, időnként kiköltözéssel segit magán, sem nem természet-ellenes, sem nem a gyöngeség, vagy gyöngülés jele.

Görögország akkor volt fejlettségének tetőpontján, midőn újabb és újabb koloniákat alapitott.

A káros nemzetiségi és közerkölcsiségi tekintetben csak az, ha e kivándorlás oly irányban történik, hogy visszatérés alig s csak elsatnyult állapotban várható.

Az első feladat tehát az, hogy a kivándorlas a megyei részek felé tereltessék.

Ily általánosságban azonban az sem áll, hogy a Székelyföld több lakóst a mostaninál eltartani ne tudna s igy minden népességi szaporodás szükségkép hozza magával a kivándorlást.

A régi gazdálkodási, kézműi és ipari, szóval közgazdasági viszonyok között, igaz, vagy legalább talán, alig. De ebből nem következik, hogy belterjesebb gazdálkodás, a természettől ingyen nyujtott értékek okszerübb felhasználása és feldolgozása, az ipari és kereskedési viszonyok javitása mellett se élhetne meg nagyobb népesség ama földön. Az összehasonlító statistika fényesen kimutatja, hogy a Székely-föld koránt sem tartozik Európa legtömöttebb lakósságu részei közé.

A második föladat tehát az, hogy fölvilágositás utján kell a helyes és belterjes gazdálkodás, a kézműi és ipari ösmeretek elterjedését, a még kiaknázatlan természeti kincsek földolgozását mind általánosabbá tenni.

Tehát nevelés és pedig szaknevelés.

Elméletileg bármennyire terjedjen is azonban a felvilágosodás ez irányban: maga a gyakorlati eredmény csak hosszu és kitartó munka nyomán következhetik el s még akkor is számos feltétel szabja meg sikerültét. Ezek közt az első helyet az egyesületi összeműködés foglalja el.

Mai napság fölösleges már e tekintetben még magyarázgatásokkal állani elő, hogy minő eredményeket bir az egyesületi összeműködés előállitani s annyival kevésbé a Székely-földre nézve, hol erő és vagyon van ugyan, de majdnem kivétel nélkül csak felettébb kicsiny részletekre osztva szét, ugy, hogy az egyes egymagára — tekintve a végrehajtandó munka nagyságát, — ugy szólván épen semmit se birna kivinni, mig a tömeges csoportosulás által nagymértékben fokozódnék az egyesek rendelkezésére álló erő.

A harmadik feladat tehát a fenforgó hiányok elháritására szolgáló egyletek alakitásának meginditása, sikerre juttatása.

Mindez azonban csakis Montecucoli hármas eszközének segélyével érhető el: anyagi segély, kellő és arányosan fokozott hiteleszközök, kisegitő és földhitel intézetek, a melyek legkivált a kisbirtokosokra legyenek tekintettel — im, a mire negyedszer és először a Székelyföldnek, a fenforgó viszonyok közt szüksége van, hogy a középszeres jólétből abba az állapotba emelkedhessék, a melyre emelkedhetik s a melyen mind magára, mind — és főkép — az egész hazára nézve előnyös hatást gyakorolhat, a meglevő erőket a lehető legnagyobb mértékben gyümölcsöztetvén.

Most, a midőn a Székely-egylet első közgyülését tartja, ezekben kivántuk a teendők lánczolatát körvonalozni s azt hiszszük, hogy az egylet munkaterve épen e lánczolat hosszában vonulhat el.

Mint kezdeményező, mint főtényező, mint tanácsló és mint tettleg segélyező; mint a kellő helyen szószóló, mint fáradhatatlan zörgető — szóval, mint a speciális székely érdekek képviselője, ha ily irányban müködik, nemcsak a maga szép feladatát töltheti be teljesen, hanem az idők multan megelégedéssel tekinthet majd vissza az első közgyülés napjára, a melyen egy oly ember emlékünnepélyével állt az egylet ünnepe kapcsolatban, ki nem egy népfaj, hanem egy egész nemzet felvirágzására nyitotta meg a jövő utját.

E szerencsét jósló kapcsolat auspiciuma alatt ünnepelt első közgyülést részünkről is melegen üdvözöljük s kivánjuk az egyletnek, hogy a jó előjel be is váljék!

A háboru.

A békeactió, vagy jobban mondva, fegyverszüneti actió, mert egyelőre csak ez van czélba véve, megindult. Mint megbizható forrásból irják, a hatalmak collectiv lépést fognak tenni a portánál s most épen annak formája fölött tanácskoznak. A föltételek iránt is már kezdenek tisztázódni a nézetek. A hatalmak Szerbia területének sérthetlenségét minden kérdésen felül állónak tartják és jelentik ki. A porta tehát e tekintetben semmi változást nem remélhet. Ugyszintén ragaszkodnak a hatalmak Milánnak a trónon maradásához is, de már ehhez nem oly nagyon, mint Szerbia területének integritásához. Anglia például ugy gondolkozik, hogy Szerbiát biztositja a párisi szerződés, de nem Milánt. Mindazáltal a garantiaa hatalmak nagyobb része nem kivánja a szerb trónválságot. A portának sem áll ez — jegyzi meg egyik laptársunk — lényeges érdekében; legfölebb személyes elégtételül kivánná az Obrenovics-dynasztia elmozditását, de ezzel sokat nem nyerne, ha kivihetné is. Hanem kétségtelen, hogy nyerne ugy Törökország mint Európa békeérdeke az által, ha Szerbia trónján oly fejedelem s oly uralkodó család ülne, mely nem slephordozója a pétervári kormánynak.

Azonban mindent összevéve, a porta nagy valószinüséggel kénytelen lesz elállni a detronisatió követelésétől is. Igy aztán maradna még hátra a hadikárpótlás és a garantia jövő támadások ellen. Mi a kárpótlást illeti, a hatalmak elvileg egyetértenek abban, hogy Szerbia köteles azt fizetni, csak a kárpótlás mérve iránt nincsenek még megállapodva. De azt tartják, hogy a különben is pénzügyileg tönkre tett Szerbiára nem lehet erejét fölülmuló terheket róni.

A garantia-ügy nagy fejtörést fog adni a diplomatiának, mely szeretne mindent garantirozni, de mindenre képtelen. Kimondták Szerbia sértetlenségének elvét s már ezzel aztán utját vágták annak, hogy komoly, becsületes és tartósnak igérkező békét lehessen kötni; mert abba, hogy a porta egyik másik szerb várban, mint megannyi lázadási részekben figyelő, rendfentartó csapatokat tarthasson, ugy látszik, nem igen fognak beleegyezni a hatalmak. Ez ellenkeznék a status quo ante bellum kimondott elveivel.

Hogy Berlinben miként gondolkoznak a mediatióról, erre nézve szolgáljanak felvilágositásul a „Nordd. Allg. Ztg." következő sorai:

„Minden, megbizható oldalról a nyilvánosság elé került tudósitások szerint, Milán azon kivánsága, hogy a statusquo ante bellum vétessék a béketárgyalások basisául, alig fog nem méltányosnak tekintetni, mert Szerbiának oly módon való megaláztatása, mint azt török részről kivánják, oly fokra vinné a fajgyülöletet a szerbek és törökök között, mely lehetetlenné tenné a normalis állapotok visszatérését és az uj bonyodalmak kitörése isánti folytonos aggály Damokles kardjaként csüngne Európa fölött. A török államférfiak némely illuziói kegyetlenül háttérbe kell hogy szoruljanak . . . Euéópa sokkal határozottabban és világosabban ismerte föl a különbséget (!) a keresztény és mohamedán hadviselés között, hogy sem ne igyekeznék befolyását kellő módon érvényesiteni a béketárgyalásoknál. Ettől annál kevésbbé állhat el, mert vannak régebbben alkotott moralis kötelezettségek, melyek az időközben kitört szerb-török háboru által nem vesztették el concludentiájukat. A mi a 3 császárság politikáját illetti, erre nézve most is a berlini memorandum stipulatiói mérvadók."

— Azon jegyzék szövege, mely a garantiahatalmak belgrádi képviselőinek átnyujtatott, a következő:

„Ő fensége Milán fejedelem a párisi szerződést aláirt hatalmak képviselőit magamagához hivatta, s ezeknek azon nyilatkozatot tette, hogy a kivánatnak, mely erre vonatkozólag kifejeztetett, megfelelőleg, a párisi szerződést aláirt hatalmak mediatióját a magas portával való ellenségeskedés beszüntetése végett igénybe veszi. Egyszersmind kifejezést adott azon óhajának, hogy a mediatió a montenegrói fejedelemség és a magas porta közt fenforgó ellenségeskedésekre is kiterjesztessék. Belgrád, aug. 12. (24.) 1876. Risztics külügyminiszter.

— A törökök Rusztsuk-Widdinen át 50 nehéz tengeri ágyut szállitottak a harcztérre.

A „KELET" TÁRCZÁJA.

MARGIT.

Lélektani rajz

Szász Béláról.

XIV.

Pest, 185* jul. 12.

(Folytatás.)

Oh hányszor csuklottak meg alattam térdeim, midőn bemenet és kijövet az agg, agg édes atyám kezébe tettem le adományomat s reszkető kezemmel érintém ujjait! Oh hányszor akartam volna zokogva borulni megtépett keblére s akár ott végezni ez átkos életet, talán egy engesztelő, áldó szó nyugtató vigasza mellett. De mindannyiszor fülembe csendült hörgő felkiáltása: „hol van? hadd hasitom le arczája bőrét!" s kétségbeesve vonszolám magam tovább, sokszor a rideg paloták jéghideg falaihoz kapaszkodva, hogy el ne omoljak útamon . . .

Önnel való szellemi ösmeretségem olykor némi fényt deritett éltem örökös éjjelére, de midőn ön egy új, terheiben addig nem is sejtett formáját kényszerité rám a vezeklésnek; midőn a szűz anya intő tanácsa azt a kint is rám háritá, hogy önnek, önnek Zoltán, tegyem meg e rettenetes gyónást, mely a sirok — azt hivém! elhantolt mélyét saját körmeimmel kényszeritett ujolag föltárnom, hogy én, én legyek vásári magyarázója a rettenetes képeknek, melyek undok életem folyamatját tárák ismétlen elém s oh! kárhozat ön elé, Zoltán, oh akkor azt hivém, hogy a gyehenna kinjait már mind kiszenvedém — — s pedig megszabaditanom magamat ez iszonyu bünhődéstől nem lehetett, nem szabadott, mert koldus atyám rém-alakja ott magaslott előttem, ha munkámra borultam, ha éjjelente kezeimet tördelve viraszték, ha a regg szürkületében a Duna ködös partjain bolyongék.

Innen menekvés nem lehetett, itt feltétlenül alá kelle magamat vetnem a kinos bünhődésnek, melylyel csak osztám alamizsnámat atyámmal; melylyel saját kezeimmel tárám föl ön előtt undok sebeimet, mint a vásári koldus a jövő-menők könyörületét megvesztegetendő; melylyel keserves hidegvérüséggel forgatgatám markolatig szivemben a tőrt, hogy végre szintugy kéjelegve duskáltam vérző sebeimben . . .

Valóban, még most sem birom megmagyarázni magamnak, mi vihetett engem rá, hogy ily leplezetlen elbeszélője legyek ön előtt történetemnek. Mire számithattam én önnel szemben, Zoltán? Arra nem gondolhattam egy pillanatig sem, hogy kezet vessek önre, a tisztára, én, az undok, a mételyes. S midőn aztán atyja halálos ágyánál állott, midőn amaz elfonnyadt tiltó kezet láttam onnan a távolból felém nyulni, mely védőleg hajlott ön körül és reszketve mutatta nekem, parancsoló mozdulattal, a távozás utját: oh hogyan merészkedhettem volna az atya és fia közé lépnem, oh hogyan tetézhettem volna fejemet még egy ártatlan atyjának átkával is?!

Hiszen itthon ugy is enyhület tért már hajlékomban! Midőn a templom küszöbén nem találám atyámat, kétségbeesve esve rohantam a koldus, előttem már rég jól ismert, lakására.

A kór már vége felé járt munkájának. Mit az élet, mit az emberek még, talán könyörületből, meghagyának neki, a betegség kiméletlen kezekkel tarolta le, lépésről-lépésre. Mostohám, arczátlan pazarlása után, vagyonának utolsó rongyaival távozva Meher kiséretében, az éhnyomor zsákmányául hagyá. A megrenditő csapás, mely lánya eltünte után nem soká késett, kórágyba sujtá s a közkórház keserü védelméhez kelle folyamodnia, ha éhen nem akart az út szélén veszni. A tudomány megmenté koldus életét, de nem birta megtartani szeme világát s házról-házra kelle magát vonszolnia, mig végre Pestre ért s itt hol könyörületből, hol zongorázása után tengődött, ama rettenetes éjszakáig — mig lánya megjelenése utolsó falatjától is megfosztá s a templom küszöbéhez számüzé.

És mindezt nekem, a lánynak, végig kelle hallgatnom, mig ismeretlen ápolóként ágya mellett zokogék. Végig lesnem a megtört porhüvely szétomlását s fölfognom a széttördelőzött lélek kinsohajait, melyekkel lánya nevét átkozá!

Két hosszu éjjelen szenvedtem a lelkifurdalás maró kinját, midőn minden pillanatban attól lehetett félnem, hogy most szakad ki börtönéből a szegény, engem vádoló lélek. Végre rászántam magamat. Inkább hadd mondja ki a szörnyü átkot, mintsem hogy uj árulást kövessek el rajta, eltitkolva kilétemet.

Lányára vezetém a beszédet; elmondám röviden szerencsétlen történetemet s végül megnevezve magamat, csak arra kértem, hogy ez egy kegytől ne fosszon meg, hogy utolsó pillanatait ápolásommal enyhithessem.

Fejemet nem tolta el szivéről — hagyta, hogy ott zokoghassak; kezét nem vonta ki kezemből, sem forró csókokat árasztó ajkaim elől — — de vigasztaló szót egyet sem adott. Egy hosszu sohaj szakadt föl kebléből, a fal felé fordult s mintha elszunyadt volna . . .

Hogyan is várhatnék én bocsánatot!?

De ön, ha istent ismer és csakugyan oly részvéttel viseltetik irántam, mint eddig mutatá, maradjon távol tőlem. Egy anya és egy atya élte ugy is már lelkemen nehezedik — ne görditse lelkiismeretemre még egy másik anya átkát is.

Isten önnel Zoltán, talán örökre. Még most nem tudom, mit leszek teendő, — de érzem, hogy utam atyám sirjánál véget ér s mint a homok-puszta folyója a gödörbe vész, hogy többé felszinre ne jöjjön soha . . .

Legyen áldott Zoltán a könyörületért, melylyel irántam viselkedék. Ha a féreg hálát tudna rebegni annak, ki nem taposta el az út porában, hanem kiméletesen félretolta a járókelők ösvényéről, e féreg háláját vegye tőlem örök búcsuképen . . .

Megyek napi robotomra, hogy atyámnak orvoslási költségeit kiszerezhessem.

Egy könnyet Zoltán, a szegény, szegény Margitért.

XV.

Szepes-Olaszi 185* jul. 14.

E perczben tettük jó anyámat örök nyugalomra, holnap repülök hozzád, Margitom! A tied

Zoltán.

XVI.

Pest, 185* jul. 14.

Vége!

Az utolsó szálacska is elszakadt, mely még ez átkos élethez füzött. Atyám itt fekszik előttem a ravatalon s oh mind hasztalan sürgettem zokogásommal, hogy még csak egy perczre térjen meg, hogy csak azt az egyetlen bünbocsátó szót ejtse ki elfonnyadt ajkain: midőn tegnap este munkámból hazatértem, már halott vala — — s a nélkül költözött el, hogy még egyszer könyöröghettem volna bocsánatért, áldásaért.

Ő már ott lebeg anyám honában — és oh kárhozat! midőn szót ejt rólam, a végitélet szava lesz az. És nem emelkedik egy hang mellettem, hogy védelmébe vegyen s az átok, mely atyám ajkán elröppen, anyám elkárhoztató itéletével tetőződik. Oh kire számithassak én, hogy biróim előtt szószólóm legyen?! Hát nem elhagyám-e hitlenül a szűz anyát is, hát nem utánad vetettem-e, Zoltán, magamat s nem megejtélek-e bűnös csábitással, hogy te is elárulója légy szegény, agg anyádnak.

S pedig, hát oka valék-e én, hogy kegyedbe fogadád az elvettetettet? Gondos lelkiismeretességgel tárám fel előtted egész szivemet, nem hagytam megvilágitatlan egyetlen redőcskéjét is, kéjelegve adtam eléd egész undokságában, hogy vagy elriaszszalak magamtól, vagy leróva bünöm zsoldját, tisztán állhassak előtted . . .

(Vége köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Az alexináczi harczok.

Alexináczostromának kezdetéről ezt irja a „Daily News“ levelezője: Aug. 21-ikén előre nyomultak a törökök Tesitza felé. A szerb csapatok nem kapván elég erődítést, bár kezdetben jól tartották magukat, nem sokáig állhattak ellent, s a szakadásokon át visszavonultak a Morava-völgybe. A törökök következetesen felhasználták előnyüket. Gondosan megszálltak minden fedett positiót és igy nyomultak előre, üldözve az ellent. Ágyuikat egy magaslatra vitték s gyalogságukat az erdő szélén helyezték el. Igy fenyegetve, a szerb csapatok mind inkább nagyobb rendetlenségbe jöttek, s utoljára vad futásban keresték menekülést. A tüzérség a gyalogság előtt futott, mely utóbbinak kellett volna a visszavonulást fedezni. De az egész Morava-völgy mentén átalános vad, fejvesztett futássá fajult a visszavonulás. Élelmi kocsik, lőszerkocsik, ágyuk és egész szállitmány sebesültek nyakra főre chaotikus rendetlenségben hátráltak, közbül gyalogsággal és lovassággal. Csak a tisztek legnagyobb erőfeszitésének sikerült a futamodókat a hidfőnél feltartóztatni. Itt aztán gyalogságot és tüzérséget toltak előre. Vajjon ezeket is nem szállja-e meg a páni rettegés vagy helyt fognak-e állni, azt a következés fogja megmutatni. De nagy csatát lehet várni, mert Alexináczból és Deligrádból minden rendelkezés alatt levő ember csatakészen áll és a törökök is nagy erővel nyomulnak előre, és Sw. Stevan felől is közelednek, ugy hogy Alexinácz nem sokára két oldalról lesz fenyegetve.

— Az Alexinácz körül aug. 22. és 24-ike közt folyt harczokról a „Pester Ll.“ Belgrádból a következő táviratokat vesz:

A törökök 19-én és 20-án a Morava balpartján nyitották meg a harczot, hol Mrsolyig (egy mfldre Alexinácztól délre, a supoviczi uton) nyomultak. 21-én átlépték a Mováczi utonl) nyomultak. 21-én átlépték a Moravát s bevették Bujmirt és az Alexinácz déli erődítményei fölött uralkodó magaslatokat. (Mali Bujmir Alexinácztól délre fekszik, kissé félre az alexinácz-nisi uttól.) Ez által a törökök Alexinácz és határánál levő Katunig előnyomult szerb csapatok közé helyezkedtek, s elzárták az egész Morava-völgyet, mely itt kelet felé elágazik. A törökök azon szándékkal, hogy a bánya-deligrádi utat elfoglalják, s Csernajeff visszavonulási vonalát elvágják, mintegy 20,000-en a szent-István kolostornál átépták a déli határt és az alexinácai koloti külbástyákkal szemben fekvő fensikra nyomultak, mire a szerbek a 18. számu redoutteot feladták.

Hogy a törökök e mozdulatát megakadályozza, s a Morava jobb partját felszabaditsa, Csernajeff 22-én rohamot intézett Mrsolyi ellen, mely alkalommal élénk ágyutüz fejlett ki a Bujmir és Szutvanováczczal szemben fekvő magaslatokon. A szerbek a viadal folyamában bevették Mrsolyt, azonban kénytelenek voltak e helyet ismét elhagyni, s a török lovasság által üldöztetve, Czytkováczig verettek vissza, hol két hajóhid vezet át a Moraván. (Megjegyzendő, hogy Czytkovácz délnyugatra fekszik a támadás első tárgyától Mrsolytól; a visszavert szerb hadtest tehát elszorittatott természetes visszavonulási irányától, északkeletre Alexinácz felé.) A hidak felégettettek, s a törökök Mrsolyt is felgyujtották. Láng és lőporfüst boritotta az egész völgyet. A körülfekvő helységek lakossága észak felé futott, szintugy Alexinácz lakossága is, miután néhány gránát a városba esett.

23-án folytatták a törökök mozdulataikat a jobb parton az alexinácz-deligrádi ut ellen Prugovácz irányában. Csernajeff a 17. számu redoutteban vezényelt. A törökök lépésről lépésre tért nyertek e napon. Protics kapitány elesett, épen a mint ágyut irányzott; a pillanatban, midőn Protics lehanyatlott, az összes ágyuk sortüzet adtak. A törökök végre szétszórták a szerbeket, ezek azonban ismét összegyültek, megujitották a harczot s a külföldi legió segélyével visszafoglalták Prugováczot, mely már a törökök kezében volt.

Hat órakor már csak gyenge puskatüz járta mindkét részen, a 8. számu redoutteből azonban élénk ágyutüz folyt. 9 órakor ért véget a harcz. A nap eredménye negativ volt. Csernajeff éjjel 20 zászlóaljat mozgósitott Prislovicza felé, hogy reggel a balpart elleni támadást megujitsa A szerbeknek eddig napjában átlag 500 sebesultjök vala.

Legujabb.

Bécs, aug. 28. A garantia hatalmak ma Konstantinápolyban egyszerűen tudatták a portával, hogy Szerbia hajlandónak nyilatkozott az ellenségeskedéseket beszüntetni és hogy a hatalmak készek intervenálni. Egyéb nyilatkozat nem tétetett. A legközelebbi lépés a porta válaszától függ. Eddig a porta még semmiképen sem nyilatkozott a békealkudozásokról. A hatalmak csak akkor fognak a békefeltételek iránt egyezkedni, ha a portától hivatalos nyilatkozat jön; eddig erről még nem folyt tárgyalás. A gyors békekötésre igen kétesek a kilátások.

Belgrád, aug. 28. A Morava mindkét partján tegnap igen elkeseredetten harczoltak; nevezetesen Ali Saib pasa nagy erővel nyomult előre, elfoglalta Zsitkováczot és lövöldözi a várost. Alexinácz alkalmasint hamarább fog elesni, sem mint hitték.

Bécs, aug. 28. A „Pol. Corr.“ jelenti Belgrádból, f. hó 28-ról: Miután a porta a fegyverszünetet attól akarja feltételezni, hogy tudassák vele elébb az eshetőleges békekötési elveket: a nagyhatalmak közt most folynak az alkudozások, a békefeltételek leglényegesebb pontjainak megállapitása iránt. Az eredmény a hadviselő felekkel egyidejüleg fog közöltetni és ennek alapján sürgetni fogják a fegyverszünetet.

Belgrád, aug. 28. Itt sem a hivatalos, sem a nem-hivatales lapok és körök nem akarják bevallani, hogy szó lehessen a békéről. Nikita fejedelemtől felszólitás érkezett volna, hogy a háborut bizvást folytatni kell. Csernajeff lebeszéli a kormányt a békealkudozásokról, sőt diplomatiai részről is azon nyilatkozat tétetett, hogy a mig Risztics lesz kormányon, a békealkudozások nem keithetnek bizalmat.

Prágából jelentik, hogy azon bizottságok, melyek az utóbbi hónapokban Szerbia számára pénzt gyüjtöttek, a politikai hatóság által feloszlattattak. A gyüjtések az u. n. „société serbe de secours aux blessés et malades“ részére eszközöltettek; de tüntetések is történtek. A feloszlatás azonban nem azért történt, mert a bizottságok a szerb sebesültek részére adományokat gyüjtöttek, hanem azért, mert szervezetük az osztrák egyleti törvénybe ütközött. Ugylátszik, hogy e bizottságok egymás közt összeköttetésben állottak és a humánitárius működés mellett nemzeti és politikai rokonszenv nyilvánitásokat is rendeztek.

A török kegyetlenkedések tárgyában Hobart pasa, a török hajóhad parancsnoka a „Pall Mall-Gazette“-hez levelet intézett, melyben kiemeli, hogy a török kegyetlenkedéseket, melyek egy polgár háborunál elkerülhetlenek, nem szabad más mértékkel mérni, mint az oroszok lengyelországi, az angolok indiai tetteit és a spanyolországi pártok eljárását.

Az angol lapok a mediatióról jobbára azon véleményt fejezik ki, hogy Szerbiának enyhe feltételeket kell szabni. A „Times“ arra figyelmezteti a portát, hogy Oroszországban válság keletkezhetnék, ha a szerb várak katonai megszállása követeltatnák; ha aztán az orosz kormány háborura kényszerittetnék, Angolország semleges fog maradni. A „Daily Telegraph“ azt hiszi, hogy nem csak Szerbia és Montenegró, hanem Bosznia és Herczegovina viszonyait is kell majd a békekötés alkalmával rendezni.

A „Morning Post“ aggódik, hogy a szerbek nem fognak kellőleg bünhődni, a miért hűbérurok ellen ok nélkül fellázadtak. Nevezetesen azt találja, hogy a 400,000 arany hadi kárpótlás (ennyi volna kilátásba helyezve) nem felel meg a helyzetnek. A porta — folytatja a „M. P.“ — kénytelen lesz ahhoz ragaszkodni, hogy a hatalmak nyujtsanak garantiát a hadi kárpótlás megfizetése iránt. A jövőt illetőleg az idézett lap szükségesnek látja, hogy a törökök szálljanak meg bizonyos szerb várakat és hogy a veszedelmes szerb védelmi rendszer gyökeresen átalakittassék.

Podgoritzából jelentik: Makhmud pasa serege, (15,000 főnyi rendes katonaság és 4000 önkénytes 6 ágyuval) Podgoritza városon kivül táborozik. Antivari felől 12,000 tőnyi rendes török katonaság jön, jobbára syriai redifek és ujonczok. A miridita fejedelem 6000 főnyi segédcsapatot igért a törököknek. A montenegróiak a Medun körüli hegyeken tanyáznak, minden nap gránátokat vetnek a városba; a montenegróiak az egész határ mentében szövetségeseikkel együt 16.000-en vannak.

BELFÖLD.

M.-Ludas, 1876. aug. 27.

Az uj Torda-Aranyosmegyei királyi adófelügyelő, Fellner erélyesen folytatja a községi adószedők számadásainak vizsgálatát, az azokkal, szolgabirák,-községi előljárók és birtokosakkal való személyes esmerkedést, általánosan dicsérik fevilágositó meggyőző bánásmodját melylyel már is többet hatott, mint akárhány végrehajtó; s igy uj megyénk közönsége — az eddigi előjelekből is itélve — csak gratulálhat a kormány ezen tapintatos választásának. Ha az eddig alkalmazva volt, Zarsicdki adótárnok helyeto, ilyen jó bánás modu egyének lettek volna alkalmazva, bizony sok állampolgár méltó elkeseredése régen ki lett volna kerülve és a forczirozott megkárositás kimélve, mert az adóvégrehajtói törvény méltányos csakhogy annak foganatositásához emberies eljárás kell, mi ezelőtt fajdalom nem igen volt.

Hallomás szerint az adófelügyelő különös megelégedését fejezte ki, a maros-ludasi szolgabirói járásban: Deczy András, László János körjegyzők, és Papp László adószedői munkálatuk rendességök s tisztán tartásuk miatt, a mit méltán meg is érdemeltek, mert ezek mind olyan hivatalnokok, milyeneket ilyen kényes ügy kezelésére, minden községnek ohajtunk, Ludas, Bogát s Hadrév községei tehát szintén gratulálhatnak magoknak e helyes választásukért.

— r. — l. —

A szegedi országos kiállitás,

különös tekintettel az erdélyi részekre.

V.

Az előbbi czikkeinkben felsoroltak után a kolozsvári kiállitók közt nagyobb gyüjteményre nem találunk, habár az egyes tárgyak minősége folytán vannak, kik megérdemlik a kiemelést. Igy Ferenczi Ignácz Kolozsvárról 1 pár kitünően készitett csizmát s öt pár különféle czipőt, Matucsek József, kinek jeles női czipőit felesleges Kolozsvártt dicsérni mivel, minden más kolozsvári gyártmány felett álló kitünő minőségük, de egyszersmind magas áruk is az egész városban ismeretes, szintén hat pár szép czipőt áilitott ki. Balla László czipésztől Hans Sachs kisebb kiadásu képe alatt 3 pár lábbelit láttunk, melyek már minőségben elmaradnak az előbbiek mellett, nyersebb és kevesebb gonddal készitett áruk az előbbieknél.

A szabóipar osztályában három kolozsvári szabó vett részt. Gazdagfalusy Mihály 1 fekete szalonkabátot, egy fekete selyem mellényt, egy tosquin nadrágot és egy felső kabátot állitott ki. Mind jó munka. Reil és Tókos három darab, kiváló izléssel és finom munkával készitett fekete ruhanemüt állitott ki. Reil és Tókos üzlete az 1873-iki bécsi kiállitáson érdeméremmel, 1874-ben az országos iparegyesület által ezüst díszéremmel volt kitüntetve; hiszszük itt sem marad el az érdem jutalma. Hasonló elismeréssel nyilatkozhatunk Grebe Henriknek, egyetlen kiállitási tárgyáról, egy kék frakkról, melynek szabása és készitése az előbbiekével egy szinvonalon áll.

Ezek mellett Spaller Károly kályhás 260 frt értékü kályhát jelentett be, de a melyeket talán a jelzés hiánya miatt nem volt alkalmunk látni. Hutter Samu zsemlés Kolozsvárról 1 venyigéből font saját találmányu üveg méhkast, 6 drb. keretbe foglalt lépet jelentett be Weres Dániel, kitünő lakatosunk 80 frt értékben egy kapuzárt és 35 frt értékben egy szep mivu ajtózárt küldött fel. Cserna István szijgyártó 1 béresostort, egy pár csipfőt, ekepatingot állitott ki. A czélnak megfelelő erős, nyers munka, de ezzel bizony nem alapitjuk meg a kolozsvári szíjgyártó ipart. Végül két napon át a kolozsvári és erdélyi füstölt hús-ipart Csiki Imre kereskedőnek egy pár páczolt sonkája képviselte, melyről felteszszük, hogy izére nézve kitünő, de nem hiszszük, hogy két disznóláb egy magában nagy dicsőséget hozna iparunk ezen ágának. Csiky urnak nem szakmája ez ipar üzése s igy őt nem is illetheti megrovásunk, hanem igenis azokat az iparosokat, kik e téren szép számmal vannak Kolozsvártt s áruikkal a kiállitáson megjelenni sem méltóztattak. Már pedig a füstölt húsnemüek készitése korántsem tartozik a megvetendő iparágak közé, sőt különösen hazánkban valóságos kincsbányává lehetne az élelmes iparos számára. Megütődéssel látjuk Budapesten mint Kolozsvártt is, hogy a vagdalt húsnemüek, különböző nevek alatt ismeretes „Wurst“ ok, mind külföldről hozatnak be és árultatnak boltjainkban; a disznót és marhát lábaikon szállitjuk külföldre, mi közben felényire soványkoznak, ott kikészitik húsokat s mi ide haza saját állatjainkat hatszoros vagy tizszeres áron visszavásároljuk, a helyett, hogy saját szükségleteinket saját gyártmányunkkal fedezzük, a külföldinek pedig eleven állatok helyett kikészitett hússal szolgálnánk. Ez a magyar közgazdaság! Felhasználjuk tehátitt az alkalmat, hogy a füstölt, páczolt és vagdalt húsnemüek készitésére különösen felhivjuk henteseink figyelmét. Tanulják el, kérjük, e húsnemek készitési módját, vagy ha maguk nem tehetik, küldjék ki gyermekeiket, tanonczaikat valamely külföldi ilyen üzletbe tanulni; mészárosaink közt sok vagyonos ember van, könnyen megtehetik s gyermekeiknek a tanulmánynál nem hagyhatnak gazdagabb örökséget.

Ezzel a kolozsvári iparosok kiállitása felett be is fejezzük szemlénket, melyből bárki is meggyőződhetik, hogy bizony valamely nagy magyarországi falu is kiállja vele a versenyt s a hogy Szegeden a magyarországiak kitüntették magukat, bizvást le is verheti. Hol vannak a kiállitásról rézműveseink, kötélverőink, bádogosaink, aranyműveseink, műasztalosaink, kárpitosaink stb? Hol van az erdélyi gazdasági egylet, a kolozsmonostori tanintézet, a tanügyi kiállitáson nagy számu tanodáink, a tanitó-tanitónő képezde; hol vannak a Szegeden igen szépen, magyarországi női kézimunkák és házi ipar osztályában az ügyes kolozsvári nők munkái? Sehol! Valóban szégyenletes kudarcz s bár mi szeretnénk kiméletesek lenni, még sem hallgathatjuk el nyilt vádunkat e részvétlenség miatt a kolozsvári iparkamarával, a helybeli iparos-körrel és az erdélyi gazdasági egylettel szemben, melyeknek első sorban lett volna hivatásuk, ipari és gazdasági állapotunk méltó képviseltetését tűzzel vassal keresztülviuni.

Justus.

Az unitáriusok zsinata

Árkoson, 1876. aug. 27-kén.

Az unitáriusok zsinata, melyre a hazai sajtó figyelme oly nagy érdeklődéssel terjedt ki s mely tárgyainál fogva is annyira feltünő volt, Árkoson a községi iskola termében tartatott meg. Minthogy azon gyülésre kitüzött püspökválasztás két egyaránt érdemdus egyházi férfiu személyét érdekelte: mindnyájan feszült várakozással néztünk a zsinattal, annak e fontos választás körül tanusitandó magaviseletével szembe.

Mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, hogy a zsinat egy szűk iskolateremben tartatik, hová nembogy beférhetett volna a nagyszámu érdeklődő közönség, hanem még a tanácsos tagok közül is sokan künnmaradtak. A hőség roppant nagy. Tanácsosok higgadtan értekeznek.

Augustus 26-án (szombaton este) fél 8 órakor a megérkezett zsinati tagokat küldöttség várta s a legszivélyesebb fogadtatás után elszállásolások történtek. Vasárnap reggel 8 órakor Pap Mózes egyházi főjegyző nyitotta meg az ülést egy praktikus, az egyház állására élénk fényt vető, a dolgok mélyét vizsgáló beszéddel. Az egyházi főjegyző püspök-helyettes, mint helyettes-elnök mellé a gyülés mindjárt megnyitása után kikiáltotta a törvény értelmében világi részről dr. Brassai Sámuel, kolozsvári egyetemi tanárt, a magyar tud. társaság tagját, mint hivatalára legidősebb egyházi tanácsost.

Felolvastatott a tárgysorozat, a közigazgatási, pénztári és tanügyi tárgyakról, mit alább közlünk. Az egyik főgondnok és püspök választását illetőleg igen eltérők voltak a nézetek, némelyek külön-külön és délután, mások előbb a püspök választást tartották megejtendőnek s csak azután a főgondnokok megválasztását. A hosszas és igen élénk vitát Buzogány Áron miuisteri titkár vágta ketté azon tapintatos inditványával, hogy az egyik főgondnoki és püspöki székre egyszerre történjék a választás és pedig templomozás után a közebéd előtt. Az inditvány egyhangulag elfogadtatott.

A sorrend megállapitása után régi szokás szerint kezdődött az isteni tisztelet. A templom ajtaját, mely a jó rend iránti tekintetből harangozásig zárva volt, pár órával azelőtt körülgyülte a nagyszámu közönség. Az imposans menet megindult, mint egy hömpölygő ár, lassan és méltóságteljesen; elől a papok és világi képviselők, az ugynevezett consistorium, utánuk a nők s a hallgató közönség roppant száma. Az árkosi tágas és diszes templom szűk volt a közönség befogadására; a szó teljes értelmében zsufolva tömte meg a hallgatóság az ur házát. Sokan maradtak kün, a templom ablakára létrát támasztva igyekeztek nehányan az isteni tiszteleten résztvenni. Az egyház hatalmas karénekе, az orgona ünnepélyes hangja imára és áhitatra hangolta a lelket. Mikor az orgona elnémult, felállt a szószékre egy fiatal szónok Derzsi Károly, tordai gymn. taná. A szónok megnyerő alakja, mérsékelt rokonszenves hangja már előre bizalmat keltett maga iránt. Szónoklatán meglátszik az angol iskola, (2 évet töltött Londonban az angol unitáriusok akademiáján) nézetei a modern theologia mezején járnak, mint szónok tárgya iránt melegen érző, több helyen lelkesült. Imája mély, az ima kellékeinek nem annyira megfelelő, mint tudományos speculativ értékü volt. Öt negyedóráig tartó egyházi beszédénekalapját vette Pál apostolnak az athenebeliek előtt az Areopaguson tartott ismeretes mély alapu prédikációjáról (Ap. csel. XVII. 23, 24 stb.) „Az ismeretlen istennek, . . . kiben élünk, mozgunk, vagyunk“ stb. Nagyhatásu beszéde általános figyelemben részesült.

Az egyházi beszédet követő urvacsora osztás functioját Csegezi László bágyoni lelkész végzé.

Templomozás után kezdetöket vették a püspöki és főgondnoki állomásokra, két külön bizottság előtt, a szavazások. A főgondnokságra beadatott 120 szavazat. Ebből kapott Dáni l Gábor 116-ot. Paget János 2-öt, Szentiványi Gyula 1-et Dániel Elek 1-et. A püspökségre beadatott 121 szavazat, melyből 66-ot Ferencz József, 50 Pap Mózes, 3 at Simén Domokos, egyet Kis Mihály és egyet Dániel Gábor kapott. E szerint általános szavazattöbbséggel főgondnoki állomásra emelt Dánie Gábor a világi elnökséget korelnök Brassai Sámueltől rövid, lelkes éljenzések között tartott beszéddel átvévén, egy négytagu bizottság neveztetett ki, mely a püspöki széknek elfoglalására, általános szavazattöbbséget nyert Ferencz Józsefet meghivja, ki is a teremben a harsány éljenek között megjelenvén, egy meghatóan szép s fényes szónoklattal előadott beszéddel foglalta el helyét. E beszédben körvonalozta püspök ur a programmot, melyszerint püspöki tisztében eljárni igyekezend: az egyház látogatásának m a jövő évben megkezdését; a papok és tanárok anyagi helyzetének lehető javitásá az iskoláknak a kor szelleme szerinti fejlesz sét; az unit. egyház iránt mutatkozó általáno rokonszenv ébren-tartását, fejlesztését; az ngol unit. egyházakkal kapocsnak mentől szoro bbá füzését stb. Nagyra emelte e beszéd hat t, s számos szemekbe csillogó könnyeket idéze az a mély lélekből emelt fohász, melyben e ért, kegyelem rt a mindenhatóhoz esdeklett!

A székfoglaló lelkes beszéd után e czélra emelt szin alá gyült össze a nagy mu közönség. —

A zsinati közebéden mintegy 320 ember vett részt. Az ebéd igen kedélyesen folyt le, élénkitve talpraesett toasztokkal. Főtisztendő Ferencz Jozsef választott unit. püspök rály ő felsége, családja, a királyné s trónörökösre emelt egy igen szép beszéd kiséretében ohar at. Berde Áron egyetemi tanár a m. ki kormány s annak elnöke Tisza Kálmánért, Filep Albert Trefort közoktatási miniszterért, Szentiványi Gyula Háromszék főispánja unit. pspök Ferencz Józsefért, Váradi Károly tanár ániel Gábor főgondnok-, Buzogány Áron miszt. titkár Pap Mózes egyh. főjegyző-, Kovác Antal tanár a más vallásu felekezetek-, azo jelenlevő tagjai, Dániel Gábor udvarhelyszéki főkirálybiró Paget Jánosért, ki Anga- s Amerikában oly sokat tett az erd. unitáriusokért; Alberth János lelk. Szentiványi Gyula főispán- és zsinati főgazdáért. Nagy Lajo Derzsi Károly esperes és tanárért, ki a vasnapi istentiszteleten oly kitünő beszédet tartott; Nagy János Brassai Sámuel korelnök-, Horváth László az unitárius status-, Ferenc József püspök Háromszék tisztikaráért, Szabó Lajos Simén Domokos tanárért. — A gyülés ebéd után nem folytattatott; ma reggel órakorra határoztatott a tanácskozások megkezdése.

A zsinati gyülésen jelenvoltak a gnevezetesebb egyházi s világi tagok közül: ániel Gábor Udvarhelymegye főispánja, Paget János, Hajós János miniszter tanácsos, Szentiványi Gyula Háromszék főispánja, dr. Brassai Sámuel, dr. Berde Áron e. tanárok, Berde Mózes, Fekete Mózes selmeczi tanár, Buzogány Áron, miuisteri titkár, Simén Domokos, Sebes Pál, belügyminiszt. titkár, Kozma Ferencz sz.-keresztúri képezdei tanár, Sándor Mózes tanfelügyelő Filep Albert tanfelügyelő, Pálfy Dénes és áradi Károly.

Kiemelendőnek tartjuk az árkosi egyházközséget, mely nemcsak reá eső rovatalt fizette be korán a legpontosabban, hanem ezen felül csupa vallásos buzgalomból és nemeérzületből kebli magtárát a szükségesek kiegitésére csaknem merőben kimeritette. Árkos község az egyházi tagok és vendégek ellátására minden lehetőt megtett; áldozatkészsége, vallásos buzgalmáért teljesen kiérdemelte a sinati tagok és vendégek elismerését. A főérdem unit. esperes Kiss Mihály, Veress György és önczi M. urakat illeti.

Az ország s tűzoltó-szövetség közgyülése Aradon.

Arad, 1876. aug. 2

(Folytatás.)

A gyülésnek apróbb részleteire nem terjeszkedünk ki, csupán azon mozzanatokat szólunk részletesebben, melyek a létező tűzoltóegyletek életére, virágzására nézve nagyobb fontossággal birnak.

Elnökké b. Bánbidi Béla aradi főparancsnok, alelnökké Varjassy József, jegyzők a pápai és kolozsmonostori egyletek főparancsnokai egyhangulag megválasztattak. Egy igazló bizottság neveztetett ki, melynek jelentéséből kitűnt, hogy a jelenvolt képviselők közül mintegy harminczegyen igazolhatók, kilenczen nem adtak megbizó-levelet, de fennhagyatott jogok utólagosan benyujtani. Az igazolásnál felmerült vitát mellőzve megemlitjük, hogy gr. Schenyi Ödön, ki a közgyülésre ünnepélyesen meghivatott, szivélyes üdvözlő levélben fejezi ki sajnálatát a szövetségnek, hogy nem jelenhet meg. A soproni tűzoltók főparancsnoka olvasta fel az egylet néhány inditványát, melyek egyike szerint az 1200 lakóssal biró helységekben kényszerrel is állitandó tűzoltó-egylet. kivihetetlen inditványt a közgyülés elvetette, bár a kényszer alkalmazásának módja még sok jóakarattal volt előadva. A szövetség minden esetre oda fog hatni, hogy buzditással, lelkesitéssel, jó példaadással a lehető legtöbb egylet alakulását létesitse; egyébaránt az inditvány a központi választmányhoz tétetett át. Legfontosabb tárgyát képezte e gyülés tanácskozásának a tordai főparancsnok által még a mult év elején benyujtott, szövetségi alapszabályrvezet Nem tudjuk mi ok miatt, talán azért nem e javaslat Erdélyből és épen Tordáról származik, a nem erdélyi képviselőkben nagy aggalmat keltett az a lehetőség, hogy a régi alóban

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

hiányos) alapszabályt megváltoztassák. E tervezetnek főként azon része ellen indult legkeményebb támadás, mely szerint az egész országban gyes tűzoltói kerületek lennének felállitandók. Ez eszme annyira visszatetsző volt, hogy ez alapszabály tervezetnek még kis hosszu év alatt történendő megvizsgálását, meghányás-vetését és tanulmányozását inditványozták azok a szónokok, kiknek egyike beszédében nyilván eltüntette, hogy már az sem tetszik neki, hogy az a javaslat nem Magyarországnak Erdélyen kivüli részében látott napvilágot.

(Folyt. köv.)

A mayar orvosok és természetvizgálók XIX-ik nagygyülése.

M.-Sziget, aug. 25-én.

A akna-szlatinai kirándulás után, tegnap déltán a szakülések szintén igen látogatottak voltak. Az állat, növény és természetta ni egyesült szakosztálybau Frivaldszky János elnököltis minthogy Forberger János kincstári erdőrendező most sem volt jelen, hogy bejelentett érkezésében a „fenyű szút" bemutassa Paszlavzky József rögtönzött egy jelentést a rovar féza vagy petéket megfertőztető fémtürkészetre (Chaleidoida.)

A régészeti és társadalmi szakosztályban ismét dr. Mihályi János megyei tiszti ügyész elnökölt s Bolgár Emil kir. tvszéki biró vezette a jegyzőkönyvet. Dr. Peregrini Elek, a helybeli nevelési intézetek megszemlélésére kiküldöttbizottság nevében tesz jelentést s egyuttal a kisdedóvodákról s a Fröbel-féle gyermekkertekről értekezik. Ajánlván a szigeti „Erzsébet kisdedóvodá"-ban is a Fröbel-rendszer behozatalát, Váradi Gábor egyleti elnök kijelenti, hogy ez alapnöveldébe a Fröbel-rendszer rövid idő mulva be fog hozatni, György Aladár pedig a helybeli börtönök megszemlélésére kiküldött bizottság nevében tevén jelentést, szükségesnek látja a fenyenczeknek hasznosan való foglalkztatását. Lehoczky T. hibásnak állitja, a szlanai ősbányaművelés eszközei mellett levő azon feliratot, mely szerint azok kőkorszakbeliek lennének. A szakosztály osztja ebbeli véleményt s azok bronzkorszakbelieknek állapittatnak meg.

Az orvos-sebészi második szakülésen dr. Kovács József egyetemi tanár elnököltt s a jegyzőkönyvet dr. Tomcsányi Imre vezette. Dr. Novák Károly kincstári főorvos egy 54 epekőtől megtisztult, továbbá tiz testi sértéstől meggyógyult beteget mutat be fényképekben s ez esetek a jegyzőkönyvbe is fel fognak vétetni. Dr. Itizi Endre técső városi orvos két gyógyultbőrbeteget mutat be. E szakülésen, a közegészségügyi törvény megbirálására kiküldött bizottság munkálata is beterjesztetett.

Majd dr. Lichtenberg Kornél budapesti főorvos tartott felolvasást: „A dobür idült gyengeségéről." Ez értekezés, valamint Poór Imre tanárnak: „Az agyhártya és agy éjtünetéről" tartott jeles előadása az évkönyvbe felvétetni határoztattak. Végül dr. Batizfalvy Sámuel egy hat éves figyermek mindkét oldali negyedfoku dongalábának rövid kórtörténetét előadván, a jövő szakülésre Poór Imre választatott meg elnökül.

aug. 26.

Ma reggel hat órakor indultunk a rónaszéki kincstári sóaknákhoz. Az ut Bocskó alatt Karácsonyfalunál tér el dél-keleti irányban Rónaszére, s Szigettől mintegy 3 órai ut. Karácsonytól Alsó- és Felső-Róna községeken keresztül az ut folytonosan emelkedik, mig végre egy palakő hegyek által határolt völgybe érkeünk. A völgy 410 meter magas s hegyei 3 oldalról igen meredekek. Ezen völgyben van Rónszék, mely a régi időben igen fontos szerepet játszott, itt lakván a kamara gróf egyik helyettese.

A „vice camerarius" laka még most is áll, jelenleg hivatali helyiségül és az akna nagy lakásául szolgál. Mindenesetre érdekes, hogy a régibb „kupalaku" rendszer szerint müvelt bányákat csakis Rónaszéken lehet látni. A több akna-helyen, az aknák, mint a kamara-rendszer szerint müvelt bányák 11—15 méter szélesek s 114—190 méter hosszak, a melyekben több osztálycsarnok nyilik s oldalfalaik 45 fokalatt vágatnak alá.

Rónaszéken az ősrégi bányákon kivül még 20 bánya van. Tizennégy el van hagyva, 4-et tartalékbányának hagytak fenn s csak kettő van müvelés alatt, a Ferencz- és Ferdinánd-bánya, a melyekből évenként 19 millió kilogramm só aknáztatik ki, és a melyből 18 millió klgr. a tiszta kősó.

A Ferencz-bánya 1795-ben nyilt meg, s most majd 4000 millió klgrnyi sótestet foglal magában. Az 1828-ban feltárt Ferdinánd-bánya müveleti területe 5036 □ m. s még ebben is várható vagy 200 millió klgr. sónak kiaknázhatása. Általában Rónaszéknek igen dus sólepei vannak s a még sértetlenül álló sótest kiaknázhatatlannak mondható.

Az elhagyott bányák közül legtöbb figyelemre érdemel az Apaffy-akna. Nem mivelhetik, mert viz tódul belé s jelenleg az akna alja tavat képez, mely csonakázható. A rónaszéki vendégek közül természetesen ezt ohajtották első sorban legtöbben látni. De ez igazán csodaszép látvány! Az aknát száz meg száz mécs világitja meg s ezek halványan visszatükröződnek a só-tükörben. Majd megzendül a sóvágó zenekar, de a dallamot nem veheted ki. A szavak, zenehangok kissé rémessé teszik az aknát, midőn a fatalpon útnak indulsz. De legalább alkalmad nyilik gondolkodni, hogy a föld gyomrában ezer meg ezer ember keresi meg, valóban nyomorúlt bér mellett kenyerét s talán el is határozod magad, hogy nyilvánosan fogsz szót emelni, az állam felette hasznos munkásai érdekében. S valóban: az igen helyes dolog is lenne, mert tekintetbe véve azt, hogy a bányászok többnyire a férfikor legszebb éveiben halnak el s a mellett óriási jövedelmet hajtanak az államnak, a 40—60 krnyi bér, valóban silánynak nevezhető.

S akár milyen csodaszép látványt nyujt is az akna, mégis csak kellemesebben éreztük magunkat a föld szinén. Ilyenkor kétszerte szebbnek tünik fel a viruló élet, a tiszta kék ég s a játszi napsugár. Igazi kéjérzettel szivod be a tiszta levegőt s talán az édes érzet mellett egy sohajt is szentelsz azoknak, a kik életük legnagyobb részét a föld gyomrában kénytelenek eltölteni.

Dél felé a helybeli kincstári vendéglőben közös villás reggeli volt s azután megindultunk Sziget felé, hogy délután megtekinthessük a Sziget-kamarai nagyszerü kincstári gőzfürész gyárt.

E gyár-helyiség az országút mellett fekszik, nem messze a Tiszától s óriási helyet foglal el. A magyar kincstár ugyanis az eléggé ismeretes Pollák-féle szerződés felbontása utána mult évben a „Grödel-testvérek" bajor fakereskedő czéggel kötött szerződést, mely szerint évenkint mitegy másfél millió értékü fa anyagot dolgoz fel számára. E szerződésnek a kincstárra nézve azon előnye is megvan, miszerint a nevezett czég faárukat Magyarhonban nem értékesitheti.

A gyártelep már napok óta fel van lobogózva s Bikkal Nándor erdőtanácsos és Herzer Imre erdőmester szakértő vezetése mellett az erdőszeti tisztség által a lehető legjobban berendezve. A gőzfürészgyár nagyszerü épület s tizenkét keretében a kések egymástól tetszés szerinti távolságban helyezhetők el, a szerint a minő széles faanyagot akarnak nyerni. A nagyszerü gépházban elhelyezett gőzgép, a lehullott fürészporral füttetik. A gyár padlásán van az asztalos műhely elhelyezve s ez évről-évre nagyobbittatni fog. A gyárhelyiség mellett nehány igen csinos szoba van, a melyek egyikében Wagner Lajos erdészeti pénztárnok és igen jeles füvésznek nagy figyelmet keltett füvészeti gyüjteménye, a többiben az erdészeti térképek és a különböző vizimüvek u. m. vizzárdák, bukógátak, gereblyék, csiszornyák stb. igen csinos fa modeljei foglalnak helyet. A gyár körül levő óriási területen nagy mennyiségü fakészleten kivül több felügyelői lak s nehány igen csinos fa pavillon van, melyeket ezen alkalomra Szontag Gusztáv erdész igen csinos képekkel diszitett fel. A csinos pavillonokban igen szép famunkákat, u. m csónakokat, evező-rudakat, különféle házi eszközöket és edényeket láttunk s a munkák csinossága meggyőzött arról, hogy Máramarosban a házi ipart igen jövedelmezővé lehetne tenni. A pavillonok körül óriási fenyőfák, sátoralakra vannak felállitva, majd különféle minőségü deszkák és faanyagok vannak a legizlésteljesebben elhelyezve. Láttunk itt igen szép habos butorfákat is, a melyek a maguk nemében csaknem páratlannak mondhatók. Általában véve a máramarosi erdőipar nagyon ki van fejlődve, s csak a keresletnek kellene nagyobbnak lenni, hogy még sokkal jövedelmezőbb legyen. Őszintén el lehet mondani, miszerint a nagygyülések eddig Máramarost nem ismerő vendégei, kivétel nélkül csudálták az e megyében felhalmozva levő különböző sok anyagot s az itt lévő ipart. Adja Isten, hogy e vándorgyülésnek meg legyen az az óhajtott eredménye, hogy hazánk e végvidékét most már szélesebb körben megismerve, igyekezzenek előhaladására hatni. Karolják fel fürdőit, erdőiparát, keressék fel számosan festői szépségü helyeit, akkor szebb napokra fog virradni a „magyar Svájcz."

A „KELET" magán-táviratai

Feladatott **Budapesten** aug. 30. 10 ó. — p. d e.
Érkezett, aug. 30. 10 ó. 55 p. d. e.

Huszonhatodikán a törökök és szerbek közt nagy csata folyt: Csernajeff megtámadta a török sereg balszárnyát, hogy Nis felé nyomja. Harmincz bataillon állott Alexinácztól 2 mértföldnyire Prumovácznál, Horvatovics pedig tizenöt ezer emberrel Svetistefánnál állott. Ruimur és Katun között kétszeri rohamra a szerbek győztek, bevették Stanját; délután húsz nizámzaszlóalj két új üteggel megtámadta a szerbeket s ez alkalommal a törökök győztek, hirtelen diversiot tettek a Morava balpartjára s bevették Sitkováczot is, megtámadták Stanját s kiűzték onnan a szerbeket, ezek azonban este ismét visszavették e helységet. A harcz folyamában mindkét fél iszonyu veszteséget szenvedett és seregeik teljesen kimerültek.

A törökök Podgoriczánál harmincz ezer embert concentráltak, Fuád pedig tizezer emberrel Mostárban támadásra készül Montenegro ellen.

A béke ügyében a porta válaszát péntekre várják, a hatalmak nem együttesen, hanem külön-külen kisértik meg a közvetitést. Monárchiánk e tárgyban Angliával egyforma jegyzéket nyujtott be.

A török ministertanács elhatározta, hogy september végén Abdul Hamidot szultánná teszi.

Budapestre a statistikai congressusra tegnap száz hatvan vendég érkezett külföldről s nagyszerü fogadtatásban részesültek.

Fela. **S.-Szt.-Györgyön**, aug. 29. 7 ó 15 p. d. e.
Érkezett aug. 29. 8 ó. — p. d. e.

Az ujon választott unitárius püspök, a székely-egylet elnöke és titkára Árkosról számos kocsi által kisérve S.-Szt.-Györgyön ünnepélyesen fogadtattak a város végén a polgármester által; fiatal lányok koszorukat nyujtottak a püspöknek s a kocsikat elárasztották bokrétákkal; a menet lelkes éljenzések között vonult a szék házához, hol a főkirálybiró és a tisztikar fogadta őket.

Nagy előkészületek történnek a holnapi ünnepélyre.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1876. augustus 30.

— **Ő felsége** a következő kéziratokat méltóztatott kibocsátani: I. Kedves báró Simonyi! A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar miniszterium ideiglenes vezetésétől Önt ezennel véglegesen felmentem. II. Kedves Trefort! Magyar miniszterelnökön előterjesztése folytán Önt a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar miniszterium ideiglenes vezetésével ezennel megbizom. Kelt Ischlben, 1876. évi augusztus hó 21-én. Ferencz József, s. k. Tisza Kálmán, s. k.

— **Pályázatok.** — Ak-vásárhelyi törvényszéknél, mint telekkönyvi hatóságnál egy segéd telekkönyvvezetői, — gy.-szt.-miklósi járásbiróságnál egy aljegyzői, — s a m.-vásárhelyi illetéké kiszabási hivatalnál egy pénzügyi fogalmazói-állomás betöltendők.

— **Dr. Benedek Albert.** déval állami főreáltanodai tanár tegnap (aug. 29.) tartotta esküvőjét E. Indali Péter, tanitónő-képezdei tanár. báj- és szellemdus leányával: Etelkával. A násznagyi tisztet Sámi László, a nászasszonyét Szász Domokosné urasszony vitték; a noszolyalyányok koszoruja pedig a mennyaszony nővéreiből: Sarolta és Ilona, továbbá Agh Emma és Herrmann Róza kisasszonyokból állott. Az esketési szertartást tiszt. Szász Domokos ur végezte, mire a nász-sereg a menyasszony szülői lakában kedélyes lakomához ült. A felköszöntőknek aztán végehossza nem volt s természetesen minden második jó kivánság az ifju párt illette. A nászlakomáról úgy 10 óra tájt egyenesen az indóházhoz ment ki aztán csaknem az egész vendégsereg kikisérve a boldog uj párt, mely a N.-Várad felől érkező vonattal Dévára a férj tanári állomási helyére utazott a legószintébb szerencsekivánatok között. Részünkről is felhőtlen boldogságot kivánunk az uj frigyre!

— **A nyári szinházban** tegnap Hetényi Béla jutalomjátékául „Ludas Matyi" adatott, egy Tatár Péter-féle régi ponyva-bohózat, melyben a karzatnak szánt parasztos fogások és szellemtelen sületlenségek versenyeznek egymással. A darab mindenesetre gyenge világitásba helyezi a jutalmazott izlését Hetényi ur egyébként Ludas Matyit játszta szokott sikertelenséggel. Ezuttal comicus akart lenni, de a ki esetlen mozdulatai s nyers hangja miatt a maga szakmájában is csak elvétve használható, természetesen még kevésbbé állhatott meg ezen a téren. Voltak a közepes számu közönségből, kik tapsoltak, nem irigyeljük izlésüket. Az egész előadásnak Schönfeld ezuttal bemutatott, müvészi magaslaton álló guitárjátéka adott értéket. A közönség többször kihivta a kitünő játékost.

— **Értesités a Frőbel-intézet ügyében.** A t. cz. szüléket értesitem, hogy a Frőbel-intézet igazgatósága az eddigi tanerők mellé az alvinczi állami elemi tanoda jeles igazgatóját, Szász Károly urat alkalmazta az elemi tanodába egyik rendes tanitóul, ki Nagy-Szebenben nyervén kiképeztetését, a német nyelvet alaposan érti s beszéli s igy ez intézet elemi tanodája alkalmat fog nyitni a növendékeknek a többi elemi ösmeretek mellett e nyelv kellő elsajátitására is. Értesitem a t. cz. szülőket arról is, hogy a beiratások az elemi tanoda mind a négy osztályába elkezdődtek s tartanak szept. 3-ig, mely határidőn tul növendékek nem vétetnek fel. A tandij az elemi tanodába, vagy gyermekkertbe egy növendékért egész évre 24 frt, két testvérért 40 frt, háromért 50 frt, négyért 60 frt, mely összegek három havi részletekben előre fizetendők. Kolozsvártt, 1876. aug 30. Szász Domokos, elnök.

— **Tegnap az a** kószahir terjedt el városszerte, hogy a krizbai-utczában egy anya ugy megverte leánykáját, hogy az ennek következtében belehalt. Azonban mint a hivatalos vizsgálat és boncolás kideritette, nem verés volt a halál oka, hanem diphteritis, mely nehány óra alatt megölte a gyermeket.

— **Ferencz József** megválasztott unitárius püspök életéből közöljük a következőket: Született Alparéten Dobokamegyében 1835. aug. 10. Atyja Ferencz József udvari tiszt, egy sokismeretü férfiu, anyja Balogh Anna. Iskoláit kezdette 1841-ben, végezte 1855-ben s akkor mindjárt kolozsvári tanárrá választatván, külföldön három évet töltött, tanulva a németországi egyetemeken, utat téve Angliában és Francziaországban. 1857-ben kolozsvári tanárrá lett, 1861-ben első pappá választatott a néhai Kriza János helyett. Szónoki ereje azonnal első felléptével el lőn ismerve. Egyházi szónoki hirnevét 1860-ban Széchenyi felett tartott feltünő beszédével alapitotta meg Majd Pesten tartott elragadó szónoklatot a reformátusok tanodai nagytermében. Később gr. Bánffy Miklósnét temette el szintén Pesten, uj babért füzve homlokára s 1868-ban az unitáriusok 300-zados emlékünnepén volt szónok. A mult évben V. Ferdinánd király fölött tartott emlékbeszédet; utolsó szónoki koszoruját Kecskeméten a magyarországi protestánsok idei közgyülésében a liberalis protestántismus tüzte zajos tetszések közt homlokára. Szerkesztette a Keresztény Magvető 9 kötetét, irva bele sok jeles értekezést. Kiadta az unitárius hitvallás czikkeit confirmatioi kátéjában, Unitárius Kis Tükör czimü történelmi, vallásos és közigazgatási müvét sajtó alá rendezve, Unitárius Agendák Könyve czimü monumentalis könyvét bocsátotta a közönség elé.

— **Gazdagfalusi Mihály** helybeli szabómestert kiváló kitüntetés érte: a Dresdban levő „európai divat-akadémia és tanintézet" a derék iparost Dresdban kiállitott tárgyaiért ezüst éremmel és okmánynyal tüntette ki. Szolgáljon buzditásul többi iparosainknak is.

— **A rendőrség figyelmébe.** Dávid János helybeli garázna földmives kedden este felé részeg fővel lármázta föl a hidelvi ujutczát. Anyja ablakait egy nagy doronggal beverte s anyja szomszédját, egy köztiszteletben álló polgárt agyonveréssel fenyegette, letolvajazta s leirásra nem méltó szavakkal illette. Ugyanezt tevé azokkal is, a kik e becsületes polgár házához közeledtek. Több ily gyalázatos tett bélyegzi e garázna embert s mégis nyugodtan és otthon pihente ki mámorát, mig a bántalmazott felek aggódva tölték az éjszakát.

— **Rablás.** Kozárvártt, Deéstől csak mintegy 10 percznyire fekvő falu malmában, a hol egyszersmind a molnár lakása is van, 8 ismeretlen tettes rontott be és hogy gaztettőket zavartalanabbul hajthassák végre az ott alvó s a zajra felébredt molnárt nejével együtt félholtra verték. Ekkor feltörték a molnár ládáját és az ott talált pénzt a ruhanemükkel egyetemben elvitték. A molnárt, midőn magához jött ismét, kérdezék, hogy nem ismerte-e a tetteseket, ez róluk azonban csak annyit tudott mondani, hogy magyarok, oláhok es zsidók elegy képezték a rabló társulatot. Erdélynek ily tekintetben csakugyan kijutott a maga része!

— **Jégeső.** A f. hó 27-kén délután Deésen nagy jégeső volt; előbb csak mintegy mogyoró, később diónagyságu jégdarabok estek, a jégverés azonban csak rövid ideig, mintegy 10—12 perczig tartott. Az okozott kár csaknem jelentéktelen, mert a gabna le lévén aratva, annak nem árthatott, a tengeri azonban, a mely még kissé teljes korában volt, egészen tönkre ment. Ily állapotában azonban keveset talált.

— **Értesités.** A deési jótékonyczélu nőegylet folyó hó 27-én tartott ülésében elhatározta, hogy szeptember hó 4-ikén a „Nyári Szinkör„ helyiségében tánczvigalmat rendezend.

— **Hőszler Nándor**, az uj Besztercze-Naszód megye főispánja szept. 1-én érkezik Beszterczére hol az uj megye szept 4-én fogja tartani első alakuló közgyülését.

— **Az uj N.-Küküllőmegye** főispánját: gr. Bethlen Gábort a volt kőhalomszékiek ünnepélyes fogadtatásban akarják részesitni.

— **Szeben-megye** közönségét szept. 4-ére hivta össze alakuló közgyülésre az uj megye uj főispánja: Wächter Frigyes.

— **A magyar orvosok** és természetvizsgálók aug. 28-án tartott zárülése 11 órakor kezdődött. Elhatároztatott, hogy a jövő évi nagygyülés székhelye Budapest lesz. Elnökökké választattak dr. Kovács József és dr. Jedlik Ányos egyetemi tanárok. Alelnökökké Margó Tivadar, Lenhossék József, Fridvalszky János. Titkárokká Say Mór, Plichta Soma és Kurcz Gusztáv tudorok. — A szakosztályok jelentéseinek és a szakosztályoktól beérkezett javaslatok tárgyalása után Szilágyi István igen szép emlékbeszédet tartott György József elhunyt máramarosmegyei jóemlékü főorvos felett. Mihálka alispán, Asztalos polgármester és Bódogh alelnök bucsubeszédei után. Várady elnök 12 órakor berekesztettnek nyilvánitotta az idei nagygyülést.

— **Nyilvános köszönet.** Tisztelt szerkesztő ur! Küküllőmegyébe kebelezett Al.-Bajom községében f. hó 15-én történt tűzeset alkalmával K. Papp Miklós ur a „Magyar Polgár" szerkesztője valódi részvétteljes közreműködéssel a báznai fürdő-vendégek között 114 frtot gyüjtött a károsultak javára s ez összeget ugyanazon nap át is szolgáltatta az illető hivatalos közegnek kiosztás végett. Midőn ebben a nemes emberbaráti szeretet szép példáját látjuk, erkölcsi kötelességnek ismerem a szerencsétlen károsultak nevében ugy az adakozók — mint K. Papp Miklós urnak hálás köszönetet nyilvánitani, annyival is inkább, mert jóllehet tudom, hogy a nemes tettek önmaguk termik a benső megelégedést, a lelki örömet, minden idegen behatások nélkül: mindazonáltal a józan emberi gondolkozásban rejlik jót-jóval viszonozni s egyik szerény jele az erre vonatkozó törekvésnek mindenestre a hálás köszönet, melynek becses lapjában való közzé tételét szivesen kérem. Dicső.-Szt.-Márton, augusztus 29-én 1876. Frits Rezső, szolgabiró.

— **Nagy viharok** tomboltak e hó 24-én és 25-én az ország különböző részén. Somogymegyében e hó 24-én délután a Kéri pusztán több gazdasági épületet is elrombolt az orkán s barmok és juhok vesztek oda az összedőlt aklok közt. Nagy terebélyes fák törtek ki és a kazalokat, szénaboglyákat szerteszét röpitette. Az orkán alatt földrengést is éreztek. Veszprémmegyéből Enyingről szintén jelentik a vihar pusztitásait; Bozsokon a többek között a szélmalmot is teljesen szétdulta, mely alkalommal a szerte hulló gerendázatoknak két emberélet is esett áldozatul. A künlevő terményekben, nevezetesen a még be nem hordott gabnában roppant nagy a kár. Nógrádban e hó 25-én dult a vihar, mely a rég várt esőt vitte. Mint Poltáról irják tömérdek fát kicsavart s a többnyire cseréppel fedett házak tetőit leszórta.

— **Feleki Miklós**, a nemzeti szinház tagja, mint sajnálattal értesülünk, nehány napóta betegen fekszik az agyvelőgyuladás előtüneteiben. Betegségnek oka megfeszitett és folytonos szellemi elfoglaltságában rejlik, mint szinész és rende s mint a külföld szinirodalmának buzgó átültetője, évtizedek óta elhalmozta magát munkával. A szinház és a közönség érdekében melegen kivánjuk, hogy a jeles művészt a magyar szinművészet egyik diszét s veterán oszlopát minél előbb felüdültnek jelenthessük.

— **Gr. Andrássy Gyula és báró Wenkheim mellszobrai**, melyeket b. Vay készitett carrarai márványból, már megérkeztek a szabadelvü párt clubja számára s a tanácskozó teremben helyezték el. Mindkettő sikerült mű.

— **Mihály belgrádi metropolita** a szerb sebesültek ellátására hatvanezer darab aranyot kapott Oroszországból. A szerb pénzügyi miniszterium szintén tiz ládika aranyat kapott onnan. Igy jelenti ezt egy ujvidéki ujság.

— **Japán halad.** Egy miniszteri rendelet eltörli a törvényszéki eljárásnál eddig szokásban volt kinzószerek alkalmazását s legközelebb már egész Japánban európai öltözetet lesznek kötelesek viselni az állami hivatalnokok, megtiltatván az eddigi hajviselet is. Japánban tehát előbb eltörülik a czopfot, mint egyebütt.

— **Kis József**, kinek költeményei után jóneve van, az idén is szerkeszt „Zsidó évkönyvet", melyet tavali első megjelenésekor is szives fogadtatásban részesitett az összes sajtó. Az idén diszes almanach-alakban fog Zilahi Sámuel kiadásában megjelenni.

— **Megjelent** és beküldetett: „Máramaros vármegye egyetemes leirása. A magyar orvosok és természetvizsgálók 1876-ban Szigeten tartott XIX. nagygyülésének alkalmából, szerkeszté Szilágyi István. Budapesten, 1876." A kiváló gonddal és lehető terjedelmesen kiállitott mű kevés versenytársat ismer e nemben egész irodalmunkban, melyben a monographikus munkák ugy is a ritkább jelenségek közé tartoznak.

— **Apró hirek.** — Máramaros megyében a Gutinhegy tövében köszéntelepet fedeztek fel. — Zágrábban felavatták az uj zengi püspököt dr. Poszilovicsot; ünnepélyes beigtatása vasárnap lesz. — Salzburgban a jogászgyülés e hó 28-án megalakult. Elnökül Gneistot választották: Glaser ministert ellenben tiszteletbeli elnöknek. — A szerb fejedelemnő állapotát Braun bécsi tanár a „P. Ll." szerint igen veszélyesnek mondja. — Jassyba e hó 28-án 30 orosz tiszt érkezett, továbbá egy ambulance 10 apáczának öltözött nővel. Ezek mind Szerbiába utaznak. — Budapestre több orosz érkezett, kik hajón Szerbiába akarnak tovább utazni; hogy a tovább utazás megengedtetik-e vagy nem, aziránt a kormány határozata még nem adatott tudtokra. — Franczia országban egy rendelettel meghagyatott a népszámlálás. — N.-Váradon egy festőnek csinos, kedves, barna mennyasszony leánya az esküvő elől egy ungvári ügyvéddel megszökött.

KÖZGAZDASÁG.

Erdélyi piaczok árjegyzéke.

— **M.-Vásárhely** piaczárai aug. 24-ről, 1876. egy hectoliter Tisztabuza 6 frt — kr, rozs 3 frt 90 kr, elegybuza 3 frt 70 kr, zab 2 frt 50 kr, 100 kgr. széna 2 frt 10 kr alomszalma — frt 40 kr, zsupszalma 1 frt, — kr egy köbméter fa nem usztatott 3 frt 25 kr, usztatott 2 frt 20 kr, egy kgr. fagygyugyergya öntött 60 kr. nyujtott — frt 58 kr, marhahus 34 kr, konyhaliszt 12 kr, Rizs 26 kr, 1 liter gyöngykása 24 kr. borsó 16 kr, lencse 16 kr, paszuly 10 kr, köles 16 kr, egy hectol. burgonya 1 frt 40 kr, 100 kgr. savanyu káposzta — frt — kr, egy kgr. só 9 kr. disznózsir — frt 90 kr, szinzsir — frt 90 kr, bors 1 frt — kr, hagyma. 8 kr, fokhagyma. 16 kr.

— **A Sz.-régeni** piacz árai aug. 24-ről, egy hectoliter Tisztabuza 7 frt — kr, rozs 5 frt — kr, elegybuza 5 frt 20 kr, zab 2 frt 70 kr, 100 kilo széna 3 frt 40 kr, alomszalma 1 fr. 70 kr, zsupszalma — kr, egy köbméter fa 2 frt, 20 marhahus 32 kr, konyhaliszt 9 kr, egy liter borsó 10 kr, lencse 20 kr, paszuly 6 kr, egy hectoliter burgonya 3 frt — kr, egy kilo disznozsir 1 20 kr, hagyma 6 kr, fokhagyma 24 kr.

Felelős szerkesztő: **Békésy Károly.**

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(310) Die (6—9)

Akademie für Handel und Industrie in Graz

beginnt mit 18. September l. J. ihr vierzehntes Schuljahr.

Die Anstalt, welche aus zwei Fachschulen, der **kaufmännischen** und **kaufmännisch- industriellen** besteht, sorgt für gediegene theoretische und prachtvolle Ausbildung der Studirenden und verfügt zu letzterem Zweck über ein Musterkomptoir, ein chemisches Laboratorium und eine mechanische Lehrwerkstätte

Die Absolventen der Akademie haben das Recht zum einjährigen Freiwilligendienst, wenn sie vor ihrem Eintritte das Untergymnasium oder die Unterrealschule mit Erfolg zurückgelegt haben Für solche Schüler, welchen diese Vorbedingung fehlt, besteht ein besonderer **Vorbereitungscours für das Freiwilligen-Examen.**

Auf alle Anfragen betr **Aufnahme, Unterbringung** etc. ertheilt Auskunft und ausführliche Prospecte **die Direction der Akademie für Handel und Industrie in Graz** **Dr. ALWENS,** Director.

(303) (9—12)

!Poloska-pusztitó!

Elismert legjobb hatású

rovar-porom

és a szabadalmazott méregmentes

„ANTIPUTRIN“

mindenféle prém, bőr (nyers és kikészitett), szőcskelmék, toll, gyapju, posztó-kelme, bundák, butorok, szőr és selyem gondozására; s nem csak **poloskát, csótánt, nyirbogarat, bolhát, legyet, hangyát** és **molyt** pusztit, hanem azok petéit is t jesen tönkreteszi.

Akar igazán háboritatlanúl alunni?
hintse be tehát ágyát, szobait, konyháját az én rovar-porommal

Akar ön igazán pénzt megtakaritni?
hintse be tehát bundáit, kelméit, ruháit, szőnyegeit és butorait az én megpróbált legjobb **Antiputrinommal.**

Elegáns pléhdobozban védbélyegemmel ellátva **30 kr., 80 kr.** és **1 frt 50 kr.** és védbélyegem alatt még sok fűszerkereskedésben is kapható.

Ismét-elárusitóknak árengedés magára csomagolva kilónként 2 frt 50 kr. 10 kilón felül és prémhintésre tetemesen olcsóbb.

Vidéki megrendelések levelezési lapon, utánvét mellett is.

Valódi minőségben kapható alólirt **főraktár** által.

Ifj. Deutsch Jakab
Bécs, II, Schöllerhof.

Mindenféle prém, bőr- és feldolgozott bőr, **szőcskelmék, gyapjú** és **terméknyek** eladási és vevési bizománya és ügynöksége.

(199) (5—6)

Természetes forrás-termékek.

MATTONI és Társa cs. k. udvari szállitók
Franzensbadban
ajánlják orvosilag melegen ajánlott forrás- és

ásványláp- és sófőzdeműveik

termékeit Soosban Franzensbad mellett.
Ásványláp fürdőknek és borongatásoknak.
Vaslápsó (száraz lápkivonat).
Vaslaplug (folyékony lápkivonat)
melyek mint kenyelmes és hatásukban a vaslápfürdőket csaknem elerő pótszerek kedveltek fürdőintézetek számára és házi használatra.
Természetes kútsó minden betegségben, midőn tájdalmatlan, szelid bélkürülést akar előidézni az ember, akár mint pótlék megfelelő ásványvizekhez, vagy pedig tiszta oldatban a legbiztosabb hatású.

Gyógyítasitás és brochure ingyen.

Raktár: **Bécsben,** Tuchlauben 14, Maximilianstrasse 5.

(259) **Rugó nélküli** (12—12)

sérvkötők,

Ravoth tanár szerinti sérvkötők, közönséges sérvkötők mindenféle szerkezet szerint, suspensoriumok, test- és köldökkötők, pólyák, vállak, egyenestartók, javitott kötőlékek

önfertőzés és magkiömlés

ellen, angol ércsomóharisnyák, szemvédek, szemkötők, ágyhatétek, labda- és tyúkszem-gyűrűk, fürdőtükrök, bougie-k, katheterek, tépés, jéghólyagok, gátlók magkiömlés ellen, **halhólyagok,** halcsövek, lélegző-készülékek, teiszopók, anyakosarak, **tisztulásitáskák,** respirátorok **fecskendők** és **zuhanyok,** javitott **szopópalaczkok,** vizelettogók, hudpalaczkok, melegitőpalaczkok, francia **férfi-felöltők** gummiból, minden lágy- és kemény gummi kötülékek, más **betegápoló** kötülékek és orvosbészi gépek **nagyban** és **kicsinyben** a **legjutányosabb árak mellett**

Odelga J.,
bandage-gyárosnál Bécsben,
Graben 29.

(340) (3—3)

Bérbe adandó jószág.

A kolozsvári határon a lófuttató-gyep szomszédságában **80,** esetleg **100 hold** kitrágyázott, gazdasági épületekkel is ellátott, mag alá elkészitett szántó, a hozzá tartozó **32 hold** kaszalóval

idei september 29-től, vagy 1877 április 24-től

kezdve hat, vagy több évekre bérbe kiadó.

Értekezhetni tulajdonos SZÁSZ ÁDÁMMAL.

Kolozsvártt, 1876-ban augustus 22-kén.

Fűszer kereskedő urakat érdeklő!

Egy 6 öles alig használt még ujnakmondható **fűszer állvány** 4 részben osztható, és egy 4 öles 2 részben osztható **üveg állvány,** a kellő **asztalokkal együtt,**

olcsó árban eladó.

Értekezhetni VINCZE JÓZSEF asztalosnál Kolozsvártt, belközéptucza **47** szám alatt; a hol is ezen **állványok** megtekinthetők.

Ezeknek máshova elszállitása a vasuton is könnyen eszközölhető. (342) (2—3)

FONTOS

a tanodai igazgató, tanár s tanitó urakra.

A **f. évi september 1-én** megkezdendő **iskolai év** alkalmából tisztelettel felhivom a t. cz. tanigazgató, tanár és tanitó urak figyelmét a

tanodai használatra szolgáló minden czikkekkel,

ugy **iró,** mint **rajzszerekkel** dúsan ellátott raktáromra.

Vidéki megrendelések a legpontosabban s legjobban utánvét mellett teljesittetnek. (338) (4—5)

Kivánatra készséggel s bérmentve küldök külön tanodai szükséglet szerint összeállitott, pontosan részletezett árjegyzéket. Nagyobb bevásárlások megfelelő árleengedésben részesülnek. Tisztelettel:

GALITZENSTEIN H.

papir-, iró- és rajzszer-kereskedése,
(Budapest, Erzsébettér 15. szám.)

HIRDETMÉNY.

Az első erdélyi balaton rézbányatársulat **évi rendes közgyülése,** az alapszabályok 20 §. értelmében folyó év **september 28-kán délelőtt 9 órakor** fog Balánbányán megtartatni.

Tárgyai: 1) Igazgatósági jelentés. (352) (2—3)
2) Az 1875-dik évi forgalom és mérleg közzététele.
3) Kezelési tőke biztositása.
4) Erdő- és földbirtok megszerzése.
5) Átváltoztatása a részvény társulatnak, bányamű társulattá kuxokkal.

Kelt N.-Szeben, 1876 év augustus 27. AZ IGAZGATÓSÁG

LEGKEDVELTEBB

ÚJ ÉS JELES CSÁRDÁSOK, MAGYAR DALOK S NÉPDALOK

GYÜJTEMÉNYE.

II. KÖZLEMÉNY.

STEIN JÁNOS

KÖNYV-, MŰ- ÉS ZENEMŰ-KERESKEDESÉBEN KOLOZSVÁRT

kaphatók:

TISZA ALADÁR

Nem ütik a jogászt agyon... Hullámzó Balaton közepén... Csók, csók, csók, jaj de édes csók...

Csárdás. Ára 60 kr.

Klárinétos az én nótám fujja... (Tulipános a kalapom).
Ki volt itt... Nincsen a faluban olyan legény mint Pista.

Csárdás. Ára 60 kr.

Három huszár a csárdában, Vörös bort iszik bujában
Ragyogó csillagom, galambom!
Csicsáéknál ég a világ, Ott virasztják az éjszakát.
Szegény legény nem voltam.

Csárdás. Ára 60 kr.

KENDE PÁL.

Vékony haja van a piros almának...
Kerek az én kalapom...
Csókra csókot adok én...
Nem akar a fakó lovam legelni...

Csárdás. Ára 60 kr.

SÁRKÖZY FERENCZ.

Hullámzó Balaton...
Nincs falunkban olyan legény mint Pista...
Vékony haja van a piros almának...

Csárdás. Ára 60 kr.

KOLOZSVÁRY GY.

A háromszéki leányok.

Hogyha én levelet irhatnék... Maros vize folyik csendesen... Elemér dala... Csak egy szép leány van e világon.

Csárdás. Ára 60 kr.

A falu rosszából.

Száraz ágon bús gerlicze turbékol... Fogadásom tiltja szeretni... Huzzad csak huzzad...

Csárdás. Ára 60 kr.

NÉPSZINHÁZI DALOK.

32 kedves magyar népdal.

1. Ablakodig sétáltam... 2. Az a kis lány jaj be czifra.. (Here tyú, tyú, tyú). 3. Zavaros a Tisza vize.. 4 Hej Miskolcbó ki kő mennyi... 5. Kanász vagyok hej-haj... 6. Bort ide hát hat itczével... 7 Olyan nagyon mért szeretlek.. 9. Sindőlözik a veszprémitemplomot... 9. Szilvás falu gyászban van... 10. Hejh! Budavár, Budavár.. 11. Kákatövin költ a rucza.. 12. Repülj fecském ablakára... 13. Czegléd körül van egy malom... 14. Az én szemem, ez az egyik... 15. A széczeni halastó... 16. Hegedüszó, furulyaszó, czimbalom... 17. Tegnapelőtt csütörtökön,.. 18 Ki volt itt, ki volt itt?.. 19. Ez a kis lány megy a kutra (Hajnalban, hajnal előtt). 20. Hegedüs.. lakodalom... 21. Édes anyám, meghalok.. 22. Faragó Ferkó becsületes nevem... 23. Ennek a ki lánynak,.. 24. Rongyos csárda két oldala... 23. Tulsó sorban esik az eső... 26. Elmentem én a temomba.. 27. Zsidó, zsidó, rongyos zsidó,.. 28. Régi módi a lányoknál... 29 Hallod-e te kis hamis ag,, barna kis lány.. 30. Lám megmondtam szombat este.. 32. Elátkozom ezt a czudar vi lágot... 32 Te vagy, te

Énekhangra zongorakisérettel. Gyüjté **Tisza Aladár,** *Ára 3 frt.*

EREDETI DALOK.

Szerzette

Szabó Imre.

Zongorakisérettel ellátta

Erkel Gyula.

1. Áldjon meg a mindenható...
2. Tulipános a szüröm gallérja...
3. Ez a világ még soha sem látott...
5. A czigány bája.

Ára 1 frt

SOLDOSNÉ

kedv dalai.

Hat eredeti s székely pdal, melyeket Soldosné asszony a „Leány kér n“ s más népszinmüvekben a népszinházban leggyakrabban szokott énekelni.

1. Körül van már Szaár keritve... 2. Kérek az én kalapom... 3. Vörbort ittam az estve... Csicsáéknál ég a világ 4. Szeretlek angyalom... 5. Fiadfalvi halastóba (Székely nóta.) 6. Azért jó a dmótor...

Énekhangra zongokisérettel alkalmazta

Erke Gyula.

Ára 60 kr.

ELEMÉR DALAI.

20 dal,

melyek közül többet **Tamássy József** az ujabb népszinmüveken átalános tetszés közt énekel.

1. Huzzad czigány, szivetjáró hangon... 2. Nincs a földön oly édes érzel... 3. Be szomoru az az élet énnekem... 4. Daru megjő meg a gólya... 5. Hüvös erdő.. 6. Hám forint a zsebemben... 7. Ez a kis lány azt hiszi... 8. Szójjak, avagy ne is szójjak.. 9 Csak y szép lány van e világon.. 10. Lombos ágra... 11. A te piczi pros ajkad... 12. Ha én k vesemről gondolkodom... 13. Kertek alatt van egy árok... 14 Hej de nagyon elfogott a bánat. 15. Összejártam Ungot, berket... 16 Rózsabokor a d mboldalon. 17. Kikirics bokor a kertbe. 18. Halál madár... 19. Hej a legény mind oly csalfa.. 20. Hogy maradna hű leány..

Énekhangra zongorakisérettel szerzé:

Szentirmay Elemér (Németh János

Ara 2 frt.

KEDVELT NÉPDALOK,

III. füzet.

1. Vékony haja van a piros almának.. 2. Csók, csók, csók... 3. Azért gy én szegény vagyok... 4. Kerek a en kalapom.. 5. Egyet kettőt ha perdülök.. 6. Vigan fiuk.. árgán virágzik a repcze... 8. Hullamzó Balaton közepén... 9. Nincs oly legény a faluban mint Pista. 10. Kisérj ki rózsám siromig... 11 Zápor esik a határon.. 12 Kék virágot virágzott. 13 Klárinétos az én nótám fujja... 14. Amott egy nagy cserfa zöldül... 15.. Három huszár a csárdában... 16. Czifra szüröm szegre van akasztva.. 17. Csárdás élet..

Énekhangra zongorakisérettel szerzé:

TISZA ALADÁR.

Ára 1 frt 50 kr.

☛ Az itt elősorolt gyüjteményekben a dalok akként vannak zongorára alkalmazva, hogy azokat **ének nélkül i lehet játszani,** miután a dallamhangok a zongora részben is benn foglaltatnak.

☛ Zeneművek megrendelésénél legczélszerebb a postadij elkerülése tekintetéből, az összeget postán utalványozi; mely esetben bármely hangjegy bérmentve küldetik meg.

Ajánlom egyidejüleg gazdagon felszerelt **zenmű-raktáromat;** különösen a hirneves „**Edition Peters**“ czimü olcsó és kedvelt kiadásokat, melyek folyvást raktáron vannak.

☛ Zenemű-jegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek meg.

Harcztéri szolgálat

gyalog- és lovassági altisztek és altiszt-képző iskolák számára, a szolgálati szabályzat alapján.

Szerkesztő SZABÓ LAJOS, honvéd örmester. 5rajztáblával.

Ára **50** kr.

Az új cselédtörvény.

(Életbe lépett 1876. május 1-én.)

TÖRVÉNYCZIKK

A CSELÉD ÉS GAZDA KÖZÖTTI

viszony szabályozásáról

a gazdasági munkásokról és a napszámosokról.

Ára fűzve 20 kr. postán küldve 22 kr.

CSATATÉRKÉPEK

a keleti háboru szinteréről

25 krtól 1 frtig,

hozzá való zászlócskák (törökök, szerbek, montenegróiak s felkelők)

tuczetje 10 kr. darabja 1 kr.

Csapó Sándor Kolozsvárt.

Épitész, Asztalos, Lakatos,

(227) (27—*)

Van szerencsém a t. cz.

Épitész, Asztalos, Lakatos, Kárpitos és Bádogos mester urakat figyelmeztetni,

miután a vasalás és többféle abba a szakmába vágó czikkekkel, ugy az asztalos szerszámokkal fel akarok hagyni, ezen czikkeket

gyári áron alól számitom.

Méltóztassanak tisztelt urak megtekintés végett a nagy Bazáromat meglátogatni.

Kárpitos, Bádogos czikkek.

Csapó Sándor Kolozsvárt.

Jelzálog-bicsönöket

5½ — 6% kamatra

a birodalom bármely részében **telekkönyvezett nem tehermentes földbirtokra is 100 frttól** a legmagasabb összegig legrövidebb idő alatt, és **5000** frton felülieket még előnyösebb módozatok mellett gyorsan eszközöl. (74) (22—*)

A hat. eng. általános

Ipar- és kereskedelmi ügynöki IRODA

Kolozsvártt, bel-monostorutcza 19 szám

(Értekezhetni posta útjárvagy személyesen naponta d u fél 4-ig.)

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.